

Forvaltningsplan for Hestad landskapsvernområde

Godkjend oktober 2024

Statsforvaltaren i Vestland

Godkjent FVP

Innledning

Hestad (VV00000577)

Godkjent av	Statsforvaltaren i Vestland
Oppstartsdato	13.06.2023
Planlagt revisjon	
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	30.10.2024
Høringsdato	

ephorte saksnummer	2023/8032
Forvaltningsmyndighet	Statsforvalteren i Vestland
Forvaltningsmyndighetstype	Statsforvalter
Oppsyn	http://www.naturoppsyn.no/lokalkontorer/
Fylker	Vestland
Kommuner	Sunnfjord
Verneform	landskapsvernområde
Verneplan	Annet vern eller verneplan
Vernet dato	

Om forvaltningsplanen

Hestad landskapsvernområde vart oppretta 22.10.1971, som det første landskapsvernområdet i Norge, i medhald av lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern.

Føremålet med landskapsvernområdet er å verna det særmerkte i eit vakkert natur- og kulturlandskap som ramme om eit kulturminne.

Forvaltningsplanen skal vere eit hjelpemiddel for å oppretthalde verneformålet og for å fremje verneverdiane. Forvaltningsplanen er utarbeidd innanfor rammene i gjeldande

verneforskrift slik at forvaltninga vert meir føreseieleg. Planen skal også fungere som rettleiar for forvaltningsstyresmaktene og skildre saksbehandlingsrutinar.

Forvaltningsplanen er ikkje eit juridisk bindande dokument, men skal avklare handtering av verne- og brukarinteresser i medhald av verneforskrifta for landskapsvernområdet.

Forvaltningsplanen byggjer i den grad det er aktuelt og nyttig i dag, på skjøtselsplanen for Hestad landskapsvernområde som blei utarbeidd av Ingvil Austad og Anker Ryhl i 1979.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Statsforvaltaren (fram til 1.1.2021 Fylkesmannen) i Vestland er forvaltningsstyresmakt for Hestad landskapsvernområde. Søknader om løyve og dispensasjonar frå verneforskrifta skal sendast Statsforvaltaren i Vestland. Forvaltningsstyresmakta kan setje i gang oppsyn, overvaking eller tiltak i området. Aktuelle aktørar for utføring av forvaltningstiltak er Statens naturoppsyn (SNO) og eventuelle eksterne aktørar som forvaltningsstyresmakta inngår ein avtale med. Statens naturoppsyn (SNO) har oppsyn i området.

Tilleggsopplysninger

Hestad landskapsvernområde ligg i Sunnfjord kommune. Sunnfjord kommune forvaltar plan- og bygningslova og lov om motorferdsel i utmark, i området.

Verneforskrifta for Hestad landskapsvernområde er frå 1971 og framstår som utdatert med omsyn til det som er vanleg for vern av landskapsvernområde i Norge i dag. Å revidere verneforskrifta, dvs. utarbeide eit framlegg til ny verneforskrift er eit omfattande arbeid fordi ei ny verneforskrift må sendast på brei høyring før den kan bli vedteke ved ny kgl.res. for Hestad landskapsvernområde. Revisjon av verneforskrifter for landskapsvernområde er pr. i dag ikkje prioritert av Klima- og miljødepartementet. Når Statsforvaltaren får beskjed om å prioritere dette, vil vi setje i gang arbeidet med å utarbeide ny verneforskrift for Hestad landskapsvernområde. Miljødirektoratet gjorde vedtak 13.09.2024 med oppdatering av verneforskrifta når det gjeld formalitetar som følge av kommune- og fylkessamanslåinga frå 1.1.2020.

Den generelle dispensasjonsheimelen, § 48 i lov om naturmangfald om dispensasjon frå vernevedtak gjeld i Hestad landskapsvernområde (til liks som i alle andre naturvernområde), og fungerer som ei oppdatering av gjeldande forskrift og som ein sikkerheitsventil for at forvaltninga skjer i tråd med lovverket. Den sentrale formuleringa i

§ 48 i naturmangfaldlova er slik: "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Også § 47 i lov om naturmangfald om skjøtsel gjeld i Hestad landskapsvernområde, og er eit moderniserande supplement til verneforskrifta for Hestad landskapsvernområde. Her heiter det at "i verneområder etter dette kapitlet kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak."

Områdefakta

Landareal (daa)	20
Sjøareal (daa)	
IUCN-status	IUCN_V
Ramsar-status	
Emerald-status	

Natur

Beskrivelse

Området omfattar Hestad kapell og området omkring: det smale eidet mellom Viksdalsvatnet og Hestadfjorden i Gaularvassdraget. Hestad kapell er ei lita tjørebreidd trekyrkje eigd av Foreningen til Norske Fortidsminnesmerkens Bevaring (Fortidsdminneforeningen). Den eldste delen er frå mellomalderen. Kring kyrkja går ein gamal mur med ein liten gravplass på den eine sida. Landtunga er skogkledd med ein del furu saman med ymse lauvtreslag. Attmed landtunga er det en langgrunn og fin

sandstrand. Landskapsbiletet er særst vakkert med høge fjell kring vatnet. Ein fylkesveg går over landtunga. Området vart verna i 1971, og privat grunn i landskapsvernområdet vart kjøpt av Staten i 1983. Forskrifta seier at området er på ca. 29 daa etter vedtak om justert vernegrense (Miljødirektoratet 13.09.2024).

Naturtyper beskrivelse

I landskapsvernområdet er det registrert følgjande naturtypar (Miljøfaglig Utredning 2024), sjå vedlegg.

- Blåbærskog
- Engliknande sterkt endra fastmark
- Hard sterkt endra fastmark
- Intermediær våteng
- Laus sterkt endra fastmark
- Sanddynemark
- Strandsumpskogsmark

Hestadgrend bedehus, som ligg utanfor landskapsvernområdet, ligg på "hard sterkt endra fastmark"

Arter beskrivelse

Statsforvaltaren i Vestland engasjerte Miljøfaglig Utredning til å kartleggje artane i Hestad Landskapsvernområde i 2023. I skjøtselsplanen frå oktober 1979 er det ei omfattande skildring av vegetasjonen i landskapsvernområdet. For alle artane som er

registrerte, sjå artsliste i Miljøfaglig Utredning sin rapport (2024).

Rødlisterarter beskrivelse

Det er ikkje registrert raudlistartar blant plantane, med unntak av bjørnerot som er sterkt trua (EN), men som er å sjå som innført her. Raudstilk og tjeld er artar som er vurdert til nær trua (NT), og fiskemåke og sandvale er sårbare (VU). Det er ikkje hekkeindikasjonar for desse artane, men dei nyttar området til næringssøk. Ein kan likevel ikkje heilt utelukke hekking av raudstilk og fiskemåke.

Når det gjeld lista over framande artar, så er ormerot sett til lav risiko (LO).

Gravbergknapp og blåhegg har svært høg risiko (SE), men desse verkar ikkje vere veldig aggressive i denne regionen, i følgje Miljøfaglig Utredning.

Geologi beskrivelse

Landskapsvernområdet ligg på ei lang og smal landtunge mellom Viksdalsvatnet og Hestadfjorden, som ein sentral del av Gaularvassdraget, som er verna mot kraftutbygging. Den nesten 500 meter lange landtunga som utgjer landskapsvernområdet, er lagvis bygd opp av sortert grus, grov sand og stein. Ryggen er opp til 40 meter brei og hevar seg 5-6 meter over vassflata. Den er avsett ved slutten av istida for rundt 9000 år sidan.

Isen har i ein periode under attendesmeltinga hengt seg opp på ein berggrunnsterskel under grusryggen. Tidlegare hadde truleg aktiv kalving i Hestadfjorden ført til rask avkorting av brearmen. Ved oppgrunninga på terskelen avtok kalvinga til isen på ny kom i avsmeltingsbalanse. I denne tida avsette smeltevatn lausmateriale framfor breen i Hestadfjorden. Ryggen og flatene omkring er såleis restar av ei deltaoppbygging. Avsetjinga er seinare gjennomskoren av ei elv i sør. Eit fjellnes nokre hundre meter lenger aust har danna eit trangt gjennomløp for breen og nok påverka avsmeltingsforløpet ved Hestad.

Mangel på sidemorenesystem og morenemateriale i sjølve ryggen viser at han ikkje er avsett av ein aktiv bre. Avsmeltingstrinnet på Hestad let seg i tid vanskeleg direkte jamføre med andre randsystem.

Vekslingar i vasstanden og bølgeverksemd har etter kvart ført til noko utvasking og sortering av materialet i strandsona. På dette viset er langgrunne sandstrender utvikla.

Klimaendring

Det er uvisst korleis klimaendringar vil påverke landskapsvernområdet. Avsmeltinga frå breane som Gaularvassdraget kjem frå, vil truleg vere den dominerande faktoren.

Annen negativ påvirkning

Fv 610 er eit nokså dominerande inngrep i landskapsvernområdet.

Biltrafikken på Fv 610 går gjennom heile landskapsvernområdet frå nord til sør, og særleg om sommaren når trafikken er størst, kan det forstyrre opplevinga av landskapsvernområdet og kulturminna i området. Det er uheldig at fartsgrensa er sett til 80 km/t i staden for lågare. Det er ein liten P-plass (inntil 2 bilar) i sørenden for Hestad kapell, medan den mest brukte P-plassen er ved Hestadgrend bedehus utanfor landskapsvernområdet, med plass til ca. 15 bilar.

Statens vegvesen sette i 2019 opp eit 200 meter langt autovern langs vestsida av Fv 610 frå brua i sør utan å søkje Statsforvaltaren i Vestland om løyve på førehand, men i etterkant. Autovernet er sett opp av tryggleikssyn. Statsforvaltaren har avslått søknaden, og saka er ikkje endeleg avgjort av Miljødirektoratet etter at Vestland fylkeskommune sin vegadministrasjon klaga på avslaget.

Det går ei 22 kV luftlinje (som er eigd av BKK AS) gjennom landskapsvernområdet. Eit spenn med fire leidningar kryssar området med tre master, to på den austlege og ei på den vestlege sida. Mastene er av ulik utforming, der masta i sør og i nord har to stolpar, og masta i midten har ei stolpe.

Gaularvassdraget med Hestad er flaumutsett, og ligg i aktsemdområdet for flaum (kjelde NVE). Det var store flaumar seinast i 2014 og i 2019. I 2014 gjekk flaumen over landtunga (dvs. landskapsvernområdet) frå Viksdalsvatnet til Hestadfjorden.

Tilleggsopplysninger

Hestad kapell (eigar Fortidsminneforeningen) med gamal og ny kyrkjegard er freda i medhald av kulturminnelova.

Hestad landskapsvernområde har fått nemninga landskap, bandlegging naturvern, bandlegging kulturminne (kapellet) i Sunnfjord kommune sitt framlegg til kommuneplanen sin arealdel.

Bruk og historikk

Eierstruktur

Staten v/Miljødirektoratet eig mesteparten av grunnen i landskapsvernområdet etter at staten kjøpte denne, som utgjer to teigar, frå den private eigaren i området i 1983.

Gnr/bnr til Staten sin eigedom er 150/18.

Hestad kapell med gravplassen (gamal og ny kyrkjegard) er eigd av Fortidsminneforeininga, med gnr/bnr 150/10.

Statens vegvesen eig grunnen til FV 610 gjennom området, og denne har gnr/bnr 104/6. Vestland fylkeskommune sin vegadministrasjon står for forvaltning og drift av vegen.

Ein liten bit (ca. 10 m²) av gnr/bnr 150/20, som gjeld vegskuldra til Fv 5674 Vågsvegen, dvs. utanfor veglegemet, ligg og inne i landskapsvernområdet slik det også gjer i følgje kartet som følgde kgl.res. i 1971.

Verneprosess

Hestad landskapsvernområde vart oppretta som det første landskapsvernområdet i Noreg den 22.10.1971, og då etter naturvernlova (lov av 19. juni 1970 om naturvern). Vernet er seinare vidareført gjennom lov om naturmangfald av 19.06.2009.

Framlegget om vern som landskapsvernområde vart fremja av Kommunaldepartementet i eit brev til Gaular kommune 19.12.1969.

Restriksjonsområder

Hestad kapell med ny og gamal kyrkjegard er freda i medhald av kulturminnelova og har egne reglar (i tillegg til reglane for landskapsvernområdet) som følgje av fredinga.

Vernegrense

Grensa for Hestad landskapsvernområde var usikker i nord fordi kartet som følgde kgl.res. i 1971 ikkje viste klare grenser. Etter at staten i 1983 kjøpte dei to teigane som gnr/bnr 150/3 eigde i landskapsvernområdet, er det naturlege at grensa for landskapsvernområdet følgjer grensa for staten sin eigedom (gnr/bnr 150/18) i nord. Sameleis mot Hestadfjorden og Viksdalsvatnet der eigedomsgrensa går på ca. ein (1) meter djupne rekna frå normal vasstand. Hestadgrend bedehus sin eigedom ligg då utanfor landskapsvernområdet, sjølv om digitale kart som Naturbasen har vist at det ligg

innanfor. Statsforvaltaren i Vestland tok hausten 2023 opp spørsmålet om justering/korrigeringsgrensa for Hestad landskapsvernområde med Miljødirektoratet. På bakgrunn av Miljødirektoratet si tilbakemelding sende vi eit framlegg til ny justert grense for Hestad landskapsvernområde på høyring 12.02.2024. Ingen høyringsinstansar var negative til framlegget til ny justert vernegrense. Statsforvaltaren tilrådde difor Miljødirektoratet å gjere vedtak om ny justert vernegrense i tråd med framlegget på høyring. Miljødirektoratet gjorde vedtak om ny justert vernegrense 13.09.2024, der Hestadgrend bedehus ligg utanfor, og grensa mot Hestadfjorden og Viksdalsvatnet og i sør under brua går på ein (1) meter djupne. Forvaltningsplanen byggjer på denne vedtekte grensa for Hestad landskapsvernområde. Samstundes vart verneforskrifta for Hestad landskapsvernområde justert m.o.t. formalitetar som følgjer av kommune- og fylkessamanslåing frå 1.1.2020.

Brukshistorie

Hestad kapell har røter attende til mellomalderen. Segna seier at det stod kyrkje på Øyra på 1100-talet, men i skriftlege kjelder er ho først nemnd i ein paveleg rekneskap frå 1327. I ei oversikt over lokalkyrkja sine eigedommar frå ca. 1350 er Øyrakyrkja nemnd som ei av dei fem kyrkjene i Gaular. Etter Svartedauden var kyrkja ute av drift, og vi finn ho fyrst att som soknekyrkje på slutten av 1500-talet. Kyrkjegarden med den gamle delen har ei like lang historie.

Kapellet vart rive i 1805 og bygd opp att på same staden. Innvendig vart lite endra, medan tak og tårn vart ombygde i 1864. (kjelde: Kulturhistorisk leksikon, Fylkesarkivet i Vestland) [Hestad kapell - Kulturhistorisk leksikon \(fylkesarkivet.no\)](https://www.fylkesarkivet.no/leksikon/Hestad_kapell)

Før vegen på sørsida av Viksdalsvatnet vart bygd, var vatnet viktigaste framkomstveg. Dermed vart også kapellet liggjande midt i leia. Sommarsdagen gjekk båttrafikken gjennom sundet, og om vinteren gjekk sledefarten over Øyra.

Vegen på sørsida av Viksdalsvatnet vart bygd i 1884, og brua over til landtunga i 1940. Gangvegen på austsida av landtunga gjennom landskapsvernområdet var i bruk som køyreveg fram til ca. 1950. I 1970 vart det bygd veg på nordsida av Hestadfjorden frå Sande, og med det kom dagens bilveg på vestsida gjennom landskapsvernområdet. Dette er i dag Fv 610 som er hovudvegen gjennom Viksdalen. Fv 610 var riksveg fram til 2010 då han vart fylkesveg. Vegen var grusveg fram til 1973, då han fekk oljegrus (dispensasjon frå verneforskrifta v/ Fylkesmannen i Sogn og Fjordane), og er seinare asfaltert. Nokre utbetringar med kurvatur vart gjort i 1980-81 (dispensasjon frå verneforskrifta v/ Fylkesmannen i Sogn og Fjordsane). Vegen vart nasjonal turistveg i 2013 som ein del av Nasjonal Turistveg over Gaularfjellet.

Landbruk

Landskapsvernområdet er ikkje i bruk i landbruket. Eigaren av gnr/bnr 150/3, som tidlegare eigde dei to teigane Staten kjøpet i 1983, kan få dispensasjon for å setje opp eit pumpehus (for vatning i landbruket på gnr/bnr 150/3) innafor landskapsvernområdet, jf kjøpsavtale frå 1983. Dette er ikkje aktuelt i overskødeleg framtid i følgje eigaren av gnr/bnr 150/3.

Reindrift

Det er ikkje reindrift i området.

Friluftsliv

Nordre del av Hestad landskapsvernomsråde er svært populært som bade- og friluftsområde om sommaren, både i Hestadfjorden og i Viksdalsvatnet. Dei langgrunne sandstrendene i landskapsvernområdet er veileigna til bading og mykje bruke, særleg av born.

Den austlege delen av landskapsvernområdet mot Viksdalsvatnet er statleg sikra friluftsområde.

Grusstien frå nord til sør er mykje brukt til ein enkel og lett fottur gjennom området, til og frå Hestad kapell. Mange går også langs Fv 610.

Jakt og Fiske

Det er ikkje jakt i landskapsvernområdet. Det vert fiska i Viksdalsvatnet og i Hestadfjorden, anten frå land i landskapsvernområdet eller at folk vadar ut i vatnet. Det er også noko stangfiske frå vegbrua lengst sør i landskapsvernområdet. Ein gong i året er vert det arrangert fiskefestival med utgangspunkt frå land i landskapsvernområdet. For å fiske i Viksdalsvatnet og Hestadfjorden må ein kjøpe fiskekort.

Reiseliv

Nasjonal Turistveg har ein rasteplass med informasjon og toalett i nordenden av landskapsvernområdet. Etablering av rasteplassen med benkar og bord i 2021 har medført at fleire turistar stoppar her, og området vert også mykje brukt av lokalbefolkninga. Heile landskapsvernområdet er mykje brukt både av lokalbefolkning og av turistar, og er særleg populært om sommaren. Det er arrangement, gudstenester og omvisingar i Hestad kapell og sommarhalvåret. Hestadgrend bedehus har arrangement heile året.

Hestadgrend grendalag fortel at det ofte er større tilreisande grupper som rastar her, og som grillar og tenner bål i sommarhalvåret.

Strendene i Hestad landskapsvernområde er ein av dei mest brukte badeplassane i Gaular, med mykje gåing over Fv 610.

Det er stor trafikk på Fv 610, både lokalt og som følgje av at vegen er Nasjonal turistveg. Bubilar stansar, også for å overnatte, andre berre stansar og rastar, fiskar litt, går turar osv.

Ein har ikkje nøyaktige tal for kor mange som vitjar Hestad landskapsvernområde eller Hestad kapell i løpet av eit år. Ein reknar med at omlag 1000 personar besøker sjølv kapellet kvart år. Kapellet er ope i juli. Besøket kring kapellet og kyrkjegarden ligg ein del over dette, og kan kanskje vere nokre tusen. Kor mange som parkerer og/eller badar, rastar og kvilar ved Nasjonal Turistveg sin rasteplass har ein ikkje tal på.

Forskning og undervisning

Området er årleg i bruk til undervisning, både frå Sande skule og Viksdalen skule. 5. og 6. klasse har faste opplegg, og i tillegg nyttar barnehagane i nærleiken området frå tid til annan.

Kulturminner

Hestad kapell ligg midt i landskapsvernområdet, og kapellet med kyrkjegarden er eit automatisk freda kulturminne. Kapellet avløyste ei tidlegare stavkyrkje på staden, nemnd allereie på 1300-talet som "capella de Herstadom" og "Hestad kirkja". Denne eldste bygningen var kun utstyrt med kalk og disk, klokke og messeserk; både vindauge, stolar og altertavle mangla. Gravlegging skjer berre på den nye delen av gravplassen, og ingen vert gravlagd på den gamle delen (nærast kapellet).

Stavkyrkja gjennomgjekk etterkvart fleire utbetringar, men manglande bruk i hundreåra etter reformasjonen førte til merkbart forfall. I 1805 vart bygningen ombygd, dels på basis av opphavleg konstruksjon og gammalt byggjemateriale. Såleis finn ein framleis utskorne drakehovud og renessansedekor i kapellet.

Plankar, stokkar og bord er elles festa med trenaglar, og vindaugsrutene har enno blyinnfatning med det gamle grønlege glaset. På ei rute er måla: "Wel agt man Jeon Hæsta 1771", truleg ei gjæv gåve i ei tid då vindaugsglas var sjeldsynt på desse kantar.

Kapellet har i dag eit interiør halde i ein lys trekvit tone, berre alter, preikestol og døypefont er måla. Altertavla frå 1600-talet er omarbeidd og fornya. Elektrisitet er ikkje innlagt, og det er forbod mot oppvarming.

Ein gamal mur i naturstein omgir kapellet på tre sider og avgrensar den eldste kyrkjegarden på rundt 20 x 25 meter. Her ligg fleire eldre graver, som visast som haugar i terrenget. Dei eldste ligg på det smale området mellom kapellet og Fv 610. Det er få slike kyrkjegardar att i Noreg. Det står ein bautastein på kyrkjegarden som og er eit automatisk freda kulturminne.

Sjølv om kapellet er bygd med enkle konstruksjonsløyisingar, har det svært stor kulturminneverdi. Også sjølve kyrkjegarden som består av ein gamal og ein nyare del, er freda.

Hestad kapell har 3-4 faste gudstenester for året, i tillegg gravferder for grenda, vigslar og Luciafeiring. Her er vanlegvis eit par konsertar for året, og i sommarhalvåret er det populært å halde bryllup her. Kapellet er ope for omvisning ein månads tid (juli) om sommaren, og elles etter avtale. Delar av 17.mai-feiringa i Hestadgrenda skjer i tilknytning til Hestad kapell, bedehuset og landskapsvernområdet.

Bygg og Installasjoner

I nordenden av landskapsvernområdet har Nasjonale turistvegar laga til ein rasteplass med toalett og ein rasteplass med bord og benkar, etter løyve frå Fylkesmannen i Vestland (no Statsforvaltaren i Vestland). Ein liten utsiktslandgang går ut frå toalettet og litt ut i våtmarksområdet i Viksdalsvatnet. Rasteplassen og toalettet til Nasjonal Turistveg vart opna 15. september 2021.

Nesten i sørenden ligg Hestad kapell med gravplass og eit reiskapshus (bygd 1996). Det er også eit renseanlegg for vatn (som utan rensing er brunt) og ein avfallskum som er tilknytta kapellet og reiskapshuset.

Det er parkering ved Hestadgrend bedehus i nord, og ein liten P-plass i sør ved Hestad kapell. Det går ein grussti (i traséen til gamleveggen) frå sør til nord på austsida av landtunga.

Av mogleg framtidige bygg/installasjonar må nemnast at

- eigaren av gnr/bnr 150/3 har rett (jf eigedomsoverdraging i 1983 (skøyte med kjøpekontrakt av 10.02.1983)) til å ha ein båtplass i landskapsvernområdet, og til etter søknad å kunne setje opp eit lågt båtnaust i landskapsvernområdet, etter tilvising frå tilsynsutvalet og forvaltningsstyresmakta (no Statsforvaltaren i Vestland).

- eigaren av gnr/bnr 150/3 kan og få dispensasjon for å setje opp eit pumpehus for vatning på garden sin (som ligg utanfor landskapsvernområdet) til landbruksformål, I følge eigaren er dette ikkje aktuelt i overskodelig framtid.

Infrastruktur

Fv 610 som også er ein del av Nasjonal Turistveg over Gaularfjellet, går gjennom landskapsvernområdet. Fartsgrensa gjennom landskapsvernområdet er pr. 1.1.2024 av Statens vegvesen sett til 80 km/t. Sunnfjord kommune har i juni 2024 vedteke at dei ønskjer nedsett fartsgrense til 40 km/t.

Det går ei 22 kV kraftlinje frå sør til nord gjennom landskapsvernområdet.

Motorferdsel

Fv 610 går gjennom landskapsvernområdet frå nord til sør. Vegen inngår i dei nasjonale turistvegane, og det er stor trafikk på vegen særleg om sommaren når det også er flest folk i området. Fartsgrensa er 80 km/t, men det har vore fleire initiativ frå både lokalt og frå forvaltningsstyresmakta for å få sett ned fartsgrensa frå 80 km/t pga trafikkfaren og omsynet til Hestad kapell. Krav om fartsgrense på 50 eller 60 km/t, iallfall i sommarhalvåret, vart framsett av Tilsynsutvalet (nedlagt i 1983) for Hestad landskapsvernområde allereie i 1980.

Tilleggsopplysninger

Skjøtsel i landskapsvernområdet vert utført av Hestadgrend grendalag etter avtale om dette, med midlar frå Statsforvaltaren i Vestland.

Store flaumar i Gaularvassdraget er ei utfordring i forvaltninga av Hestad landskapsvernområde.

Av faste arrangement i landskapsvernområdet kan nemnast 17.mai, jonsok- og olsokfeiring og aurefiskefestival.

På parkeringsplassen ved Hestadgrend Bedehus er det plass for inntil 15 bilar. Det er denne P-plassen som vert brukt når ein besøker landskapsvernområdet og når det er arrangement i Hestad kapell, om lag 400 meter unna. Ved Hestad kapell er det ei avkøyrsel frå Fv 610 med plass til 2 bilar. Denne vert mest brukt av dei som besøker kyrkjegarden.

Nokre bubilar overnattar på P-plassen ved Hestadgrend bedehus, noko som ikkje er ønskjeleg.

Forvaltning

Innledning

Statsforvaltaren i Vestland (tidlegare Fylkesmannen i Sogn og Fjordane) er forvaltningsstyresmakt for Hestad landskapsvernområde.

Fram til Staten v/ Miljødirektoratet kjøpte den private grunnen i landskapsvernområdet i 1983, var det eit tilsynsutval for Hestad landskapsvernområde, der m.a. grunneigar på gnr/bnr 150/3, som då eigde grunn i landskapsvernområdet, var medlem.

Skjøtselsplan

Plan innarbeidet som del av forvaltningsplanen

Besøksforvaltning

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

Forvaltningsutfordringer

Dei viktigaste forvaltningsutfordringane er

- Skjøtsel av kulturlandskapet, rasteplassen (i regi av Nasjonal Turistveg) og gangveggar
- Stor ferdsel/besøk særleg om sommaren (gjeld bading/rekreasjon og besøk i Hestad kapell og bruk av rasteplassen til Nasjonal Turistveg) kombinert med stor trafikk og høg fartsgrense på Fv 610 (som er Nasjonal Turistveg). På enkelte (solrike og varme) dagar kan det vere så mykje som 50 bilar i området, mange av dei parkert langs Fv

610, mange born kjem på sykkel, og i alt så mykje som 100 menneske i området samstundes.

- Tryggleik for alle som ferdast i området pga stor trafikk, særleg om sommaren, og høg fart (80 km/t er fartsgrensa gjennom landskapsvernområdet)
- Brannfaren, som kjem frå grilling på rasteplassen, bålbrenning og frå kraftlinja gjennom området
- Skjøtsel av kulturminne (Hestad kapell med gamal og ny kyrkjegard)

Det vart i 1979 utarbeidd ein skjøtelsesplan for Hestad landskapsvernområde, og tilrådingane der som framleis gjeld i dag, vil bli vidareførde.

Naturmangfoldloven

Verneforskrifta for Hestad landskapsvernområde er frå 1971, og er difor på mange område ikkje oppdatert i høve til situasjonen i dag og det som er standard for verneforskrifter for landskapsvernområde. Oppdatering av verneforskrifter i landskapsvernområde er ikkje prioritert av Klima- og miljødepartementet (KLD) no. Ny verneforskrift for Hestad landskapsvernområde bør prioriterast når KLD tek initiativ for at oppdatering av verneforskrifter for landskapsvernområde skal skje.

§ 48 i naturmangfoldlova gjeld alle naturvernområde i Norge, og fungerer som ein god sikkerheitsventil for å ivareta verneverdiane i landskapsvernområdet i og med gjeldande verneforskrift har manglar fordi ho er gamal. Tiltak/tema som ikkje er nemnde i verneforskrifta, t.d. vedlikehald av kraftlinja gjennom området, vert vurdert i medhald av §48 i naturmangfoldlova.

§ 48 i naturmangfoldlova:

"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet

sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette."

§ 47 i naturmangfaldlova som gjeld skjøtsel, er viktig i forvaltninga av Hestad landskapsvernområde. Her heiter det at

"I verneområder etter dette kapitlet kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak.

Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.

Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdslar, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf. § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf."

Også dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova i kap. II er viktige for at forvaltninga av Hestad landskapsvernområde skal vere oppdatert sjølv om ikkje verneforskrifta er det. Desse prinsippa kjem til bruk ved utøving av offentleg myndigheit og må vurderast når ein gjer vedtak etter verneforskrifta. Dei miljørettslege prinsippa gjeld kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilknærming og samla belastning (§10), kostnader ved miljøforringing ligg til tiltakshavaren (§11) og miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar (§12). Prinsippa er ikkje sjølvstendige vedtaksheimlar, men ein skal leggje dei til grunn som retningslinjer når ein tek avgjerder som rører ved naturmangfald etter andre føresegner. Det vil seie at prinsippa skal vere ein del av vurderinga både ved vedtak med heimel i spesifiserte dispensasjonsføresegner i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfaldlova § 48. I følgje naturmangfaldlova § 7 skal det gå fram av vedtaket korleis ein har vurdert prinsippa.

Meir informasjon:

Rundskriv frå Miljødirektoratet om forvaltning av verneforskrifter
Rettleiing frå KLD om naturmangfaldlova

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/1971-10-22-4>

Sentrale føringer

Naturmangfaldlova § 48 gir forvaltningsstyresmakta heimel til å gi dispensasjon frå verneforskrifta i tre alternative tilfelle: dersom det ikkje strir mot verneformålet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, dersom tryggleikssyn gjer det naudsynt, eller dersom vesentlege samfunnsomsyn gjer det naudsynt. Føresegna skal vere ein tryggleiksventil for tiltak ein ikkje kunne føresjå, eller spesielle/særskilde tilfelle som ikkje blei vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekkjer tilfelle der verneformål og verneverdiar eller enkeltstående avvik frå vernereglane, og er i utgangspunkt meint for bagatellmessige inngrep eller forbigåande forstyringar. Tryggleikssyn gjeld liv og helse, og tryggleik mot omfattande og direkte skade på eigedom, og må vere naudsynt. Vesentleg samfunnsinteresse gjeld tungvegande nasjonale omsyn, ikkje regionale og lokale interesser. § 48 er ein kan-regel. Det vil seie at sjølv om vilkåra for å gi dispensasjon er oppfylte, er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er naudsynt med ei breiare vurdering av om ein bør gi dispensasjon. Meir informasjon:

[m106.pdf \(miljodirektoratet.no\)](#)

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Inngrep	Pkt. II a, b, c	I verneforskrifta for Hestad landskapsvernområde heiter det at «Føremålet er å verna det særmerkte i eit vakkert naturlandskap som ramme om eit kulturminne.» Det er difor eit mål å halde landskapet og vegetasjonen om lag slik det står fram i dag, nettopp som ramme kring Hestad kapell og kyrkjegarden. Samstundes er det i alle område som er verna etter naturmangfaldlova eit mål å ivareta naturmangfaldet, både biologi og landskap.

		<p>Det er såleis eit mål å unngå nye inngrep og unødig slitasje i landskapsvernområdet.</p> <p>Det går fram av verneforskrifta at hus eller andre byggverk eller anlegg må ikkje førast opp, med unntak av eit lågt båtnaust for tidlegare eigar, etter godkjenning frå forvaltningsstyresmakta, jf at Staten kjøpte den private grunnen i landskapsvernområdet i 1983.</p> <p>Heller ikkje vegar eller luftleidningar skal i prinsippet førast over landskapsvernområde fordi dei er framandelement. Noverande veg og luftleidning må difor ikkje utvidast. Ideelt sett bør Fv 610 leggjast utanom landskapsvernområdet, dvs. i ein heilt ny trasé. Sameleis bør luftleidninga bør leggjast i kabel i vatn forbi landskapsvernområdet.</p> <p>Graving etter grus og andre inngrep i terrenget er forbode, med unntak av sjølve kyrkjegarden. Dersom det kjem søknad om inngrep i Hestad landskapsvernområde, skal desse handsamast etter § 48 i naturmangfaldlova, dvs. at forvaltningsstyresmakta må vurdere om tiltaket strir mot vernevedtaket sitt formål og om det kan påverke verneverdiane nemneverdig. I så tilfelle kan det gjevast løyve. Viss det er særskilde sikkerheitsomsyn eller vesentlege (nasjonale) samfunnsinteresser som gjer tiltaket naudsynt, kan det også gjevast løyve.</p> <p>Hestad landskapsvernområde er lite, og er difor svært sårbart for alle inngrep fordi dei vil kunne påverke eller endre området vesentleg. Når det har vore gjort inngrep, har dette i hovudsak vore tilretteleggingstiltak for at bruk og ferdsel, som til tider kan vere stor, ikkje skal forringe området.</p> <p>Eit uheldig tiltak er bålplassen på Viksdalvatnssida. Denne vart etablert kring 1970, først litt lenger sør enn der den er i dag.</p>
--	--	--

		<p>Bålplassen ligg på oppbygde steinar mot vatnet, og her har det år om vore anna brent eit bål med kratt, drivved avfall, dersom dette ikkje vert køyrt bort. Pga brannfare både for landskapsvernområdet og kapellet, bør brenning her opphøyre heilt. Det bør gjennomførast enkle tilstellingstiltak for å gjere området finare, t.d. ved å ordne til steinane.</p> <p>Bruk av open eld utgjer alltid ein stor brannfare i landskapsvernområdet.</p> <p>Oppsetting av ulike former for lyssetting av Hestad kapell og gangvegar er å sjå som framandelement som ikkje høyrer heime i eit landskapsvernområde, og eit slikt tiltak vil truleg kome i konflikt med verneformålet.</p> <p>Statens vegvesen bygde i 2019 eit nytt ca. 200 meter langt autovern på vestsida av Fv 610 i den sørlege delen av landskapsvernområdet (frå brua) utan å søkje om dette på førehand. Søknad vart sendt etterpå. Statsforvaltaren i Vestland av slo søknaden, og Vestland fylkeskommune sin vegadministrasjon har klagt på avslaget. Det er pr. oktober 2024 ikkje avklart kva som skjer i denne saka, som vil bli avgjort av Miljødirektoratet. Oppsetting av autovernet er grunngeve med trafikktryggleik. Statsforvaltaren meiner andre alternativ for å auke trafikktryggleiken må vurderast. Sunnfjord kommune har gjort vedtak mai 2024 om at dei ønskjer 40 km/t som fartsgrense gjennom området. Med ei fartsgrense på 40 km/t vil det truleg ikkje vere behov for autovern i følge Vegdirektoratet sine retningslinjer for vegsikring.</p> <p>Det er viktig å unngå inngrep i trea i landskapsvernområdet. Furutrea i området har stor natur- og opplevingsverdi, og skal difor få utvikle seg og vekse naturleg. Det same gjeld bjørkehagen i nord kring rasteplassen.</p>
--	--	--

2	Friluftsliv	II e, Naturmangfaldlova § 48	<p>Friluftsliv i Hestad landskapsvernområde gjeld badeliv om sommaren og lette gåturar på gangvegane.</p> <p>Sandstrender og at det er langgrunt, gjer området attraktivt for bading om sommaren, og spesielt for born. Mest brukt er stranda på vestsida, dvs. Hestadjorden. Det er trangt mellom Fv 610 og Hestadjorden fordi det er berre ein liten bakstrand mellom vatnet og fylkesvegen, særleg i det mest brukte området i nord ved rasteplassen til Nasjonal turistveg. Det kan vere behov for gangfelt over vegen for å gjere kryssing av Fv 610 mest mogleg trafikksikkert og auke tryggleiken i området, men dette føreset redusert fartsgrense gjennom området.</p> <p>Dei aller fleste som går tur i området følgjer dei tilrettelagde gangvegane. Den lengste, viktigaste og mest brukte går på austsida av landtunga/landskapsvernområdet frå sør til nord, dvs. langs stranda ved Viksdalsvatnet. Den andre går frå litt sør for rasteplassen i nord til ein gamal port som fører inn på kyrkjegarden til Hestad kapell. Denne vert mest brukt når ein skal besøke kapellet og kyrkjegarden.</p> <p>Gangvegane i området bør vere godt synlege slik at dei vert nytta av besøkande, og difor skjøttast årleg, med å fjerne ein del kratt, særleg av or. Gangvegen på austsida langs Viksdalsvatnet vart oppgradert i 2011 med m.a. tilførsel av grus. Gangvegen må skjøttast kvart år så han ikkje gror att. Det kan verte behov for å gjennomføre ny grusing av denne gangvegen om nokre år. Gangvegen bør ha standard slik at rørslehemma kan ferdast her, men likevel ikkje vere breiare enn naudsynt. Stien frå rasteplassen på ryggen fram til kapellet (frå nord) bør ikkje oppgraderast, berre vedlikehaldast.</p> <p>Benkar og bord som Nasjonal turistveg har sett opp på rasteplassen fungerer godt og</p>

			<p>vert mykje brukt, både av badegjestar og turistar som køyrer Nasjonal Turistveg.</p> <p>Open eld/bål og grilling utgjer ei brannfare og bør ikkje skje i landskapsvernområdet. Vi er likevel kjende med at det skjer frå tid til annan. Utforminga av rasteplassen med betongdekke gjer at brannfaren ved grilling her er mindre enn før. Det er ikkje nokon fast bål plass i landskapsvernområdet, og det bør heller ikkje vere det.</p> <p>Det går ei historisk pilgrimsrute over fjellet frå Markeset i Høyanger kommune gjennom Bruraskaret i Snøheia til Hestad kapell, som no vert brukt i tursamanheng.</p> <p>Statsforvaltaren vurderer at friluftaktivitetane slik dei føregår i dag, ikkje er til skade for verdiane i landskapsvernområdet. Det er ikkje ønskjeleg eller behov for fleire tilretteleggingstiltak no.</p>
3	Kulturminner	1, II f	<p>Landskapsvernområdet er oppretta for å ta vare den særmerkte og vakre naturen kring Hestad kapell som med kyrkjegarden er eit freda kulturminne.</p> <p>Hestad kapell har om lag 1000 besøk i året. Det vert arrangert gudsteneste 3-4 gongar i året, og andre arrangement som konsertar.</p> <p>Hestad kapell har behov for eit automatisk sprinkelanlegg som straks sløkker tilløp til brann. Ansvar for dette ligg til Fortidsminneforeningen som eigar, Sunnfjord kommune og kulturminnestyresmaktene.</p> <p>Kyrkjegarden består av ein gamal del kring kyrkja, og ein nyare del sør for kyrkja. Dei markante steinmurane kring den gamle kyrkjegarden med gamle og svært uvanlege graver er viktige både som kulturminne og for opplevinga. Dei eldste gravplassane, som har ei sjeldan utforming som haugar i terrenget, ligg mellom inngangsdøra til kapellet og Fv 610, ca. to meter frå vegen.</p>

			<p>Her kan sig og skaking (frå (tung-)trafikk) i grunnen vere problem ved at det kan skje utgliding i steinmuren over tid. Kyrkjegarden og dei gamle gravene bør difor jamnleg vedlikehaldast og stellast, slik dei vert. Det har mykje å seie for opplevinga av landskapsvernområdet at kyrkjegarden er fint stelt og godt vedlikehalde. Dette har Fortidsminneforeninga ansvar for (sjå også avsnitt om skjøtsel).</p> <p>Den nyare kyrkjegarden er framleis i bruk, medan den gamle ikkje er i aktivt bruk til gravlegging. Mellomaldergravplassar der det ikkje er gjennomført gravlegging etter 1945, skal i utgangspunktet bevarast urørt.</p> <p>Omgjevnadene til kulturminna i Hestad er viktige for forståinga av dei. Det er positivt at det vert lagt til rette for skulebesøk til kapellet og kulturløypene omkring, og at den historiske pilgrimsruta frå Markeset i Høyanger kommune gjennom Bruraskaret i Snøheia til Hestad kapell vert teken meir i bruk.</p>
4	Veier og annen infrastruktur	II b, Naturmangfaldlova § 48	<p><u>Fylkesveg 610</u></p> <p>Fylkesveg 610 går gjennom området. Vegen skapar utryggheit for dei som ferdast til fots i området, særleg born. Fartsgrensa er 80 km/t, men mange (også det tidlegare tilsynsutvalet) har heilt sidan tidleg på 1980-talet bede om at fartsgrensa vert sett ned til 50 eller 60 km/t, i det minste i sommarhalvåret.</p> <p>Det har mange gonger oppstått farlege situasjonar, og særleg når det er stor utfart om sommaren for å bade i området. Farlege trafikksituasjonar skjer oftast når born og vaksne skal krysse fylkesvegen frå rasteplassen til badestrand ved Hestadfjorden og dersom folk går langs Fv 610.</p> <p>Også av omsyn til ferdsel ved Hestad kapell bør fartsgrensa setjast ned gjennom</p>

		<p>området. I tillegg passerer Fv 610 i ein avstand på knappe 7 meter frå inngangsdøra til kapellet (og 2 meter frå graver), som er i bruk heile året, men mest i sommarhalvåret. At trafikken på Fv 610 kjem i stor fart, uroar opplevinga av kapellet og på kyrkjegarden i unødig stor grad, i tillegg til at det uroar opplevinga av naturen i landskapsvernområdet. Ristingar i grunnen frå trafikken er ikkje bra for steinmurar og dei gamle gravene, særleg nær vegen. Det kan også vere aktuelt med fartsdumpar saman med nedsett fartsgrense. Både landskapsvernområde og kapell er som spesielle verneobjekt stader der ein fylkesveg med biltrafikk er framandelement og bør dempast mest mogleg.</p> <p>Trafikktryggleiken gjennom Hestad landskapsvernområde og ulike tiltak for å betre denne bør vurderast og sjåast i samanheng: fartsgrense, fartsdumpar, gangfelt og behovet for autovern.</p> <p>Sunnfjord kommune gjorde i juni 2024 vedtak der dei bed om at fartsgrense vert sett til 40 km/t gjennom landskapsvernområdet. Statsforvaltaren støttar dette.</p> <p><u>Parkering</u></p> <p>På store utfartsdagar med fint og varmt vær om sommaren er det ikkje nok P-plassar i nærleiken, og folk parkerer i vegkanten til Fv 610. Opptil 50 bilar i området samstundes er observert, og mange er då parkert langs Fv 610.</p> <p>Den største P-plassen i området er ved Hestadgrend bedehus og tek inntil 15 bilar. Den lille P-plassen sør i området og som gjeld for kapellet, er for liten når det er arrangement i kapellet. Ved gudsteneste og andre arrangement i kapellet nyttar folk P-plassen ved Hestadgrend bedehus. Dei fleste går då gangvegane til kapellet, medan uheldig nok er det gjerne nokre som følgjer</p>
--	--	--

Fv 610. For dei utgjer det ulovleg oppsette autovernet ein fare fordi det ikkje er mogleg å raskt å kome seg vegg frå vegbana. Den lille P-plassen i sør ved kapellet er berre eigna for bruk for av- og påstiging, og når det er enkeltbesøk til kyrkjegarden, også fordi han ikkje er særleg oversiktleg. Det bør ikkje vere parkering over natta på P-plassen ved bedehuset, dvs. det bør vere eit forbod mellom kl. 22 og 07. Hestadgrend bedehus eig parkeringsplassen. Bedehuset har inngått ein leigeavtala med Gaular kommune (no Sunnfjord kommune) på 25 år, der plassen kan nyttast til parkering når ein nyttar rasteplassen, besøk til kapellet og badegjester. Statsforvaltaren ønskjer at Sunnfjord kommune i samarbeid med Hestadgrend bedehus set opp skilt med forbod mot parkering om natta ved bedehuset.

22 kV kraftlinje

Kraftlinja gjennom heile landskapsvernområdet frå nord til sør med i alt tre master utgjer eit stort inngrep. Kraftlinja utgjer også noko brannfare. BKK AS er eigar av kraftlinja. BKK har behov for drift (inkludert rydding av skog ved behov), vedlikehald og oppgradering av linja, og motorferdsel knytt til det. Kraftlinja har eit byggeforbodsbelte på total 16 meter, dvs. 8 meter til kvar side. BKK peikar på at sjølv om brannrisiko er der, er denne låg. BKK har ikkje planar om å leggje om nettløysing til kabel (ca. 1000 i lengde i Hestadfjorden frå trafo til trafo (trafoane står der), men omlegging kan vere eit aktuelt alternativ når det oppstår behov for reinvestering av luftlinja, utan at dei kan seie tidspunkt eller at denne løysinga vert vald. Dersom kraftlinja skal erstattast på anna grunnlag enn reinvestering fordrar dette ekstern kostnadsdekning.

Det kom fram på det opne møtet 7. mai 2024 at det står ein trafo i både endar (nord og sør) slik at kabel kan leggjast i Hestadfjorden.

			<p>Kraftlinja på 22 kV som var bygd då Hestad landskapsvernområde vart oppretta i 1971, utgjer både eit stort og framandt inngrep i landskapsvernområdet, og utgjer ei viss brannfare. Når BKK ein gong skal reinvestere i ny kraftlinje bør forvaltningsstyremaktene (forvaltning landskapsvernområdet og kulturminne) vurdere om det er aktuelt å gå inn med ekstra midlar for å få lagt linja i kabel forbi Hestad landskapsvernområde for å få dette på plass.</p> <p>BKK sitt behov for tilkomst til drift, vedlikehald og oppgradering av 22 kV kraftlinje må handsamast etter § 48 i naturmangfaldlova, då det ikkje er aktuelt å endre verneforskrifta no. BKK kan rekne med å få løyve til drift og vedlikehald i tråd med dei nasjonale føringane som gjeld i nyare landskapsvernområde. Ved søknad om oppgradering, reinvestering og erstatning av eksisterande linje vil Statsforvaltaren vurdere ein slik søknad opp mot ønskje å få lagt linja i kabel i Hestadfjorden forbi Hestad landskapsvernområde.</p> <p>Ideelt sett bør både Fv 610 og 22 kV kraftleidning leggjast utanom landskapsvernområdet ved høve.</p>
5	Reiseliv	Naturmangfaldlova § 48	<p>Eableringa av Nasjonal Turistveg sin rasteplass er det viktigaste reiselivstiltaket i landskapsvernområdet. Den fint og moderne utforma rasteplassen har gjort at det er fleire bilturistar som stoppar i området, og mange er interesserte i å oppsøke Hestad kapell. Den aukande turismen vil påverke verneverdiane i landskapsvernområdet. Det er ikkje ønskjeleg med overnatting i området, heller ikkje i bubil ved bedehuset. Særleg har overnatting i bubilar auka etter etableringa av Nasjonal Turistveg sin rasteplass, og då på P-plassen ved bedehuset. Etableringa av toalettet på rasteplassen er viktig for å unngå avfallsproblem.</p> <p>Sidan det berre er ein mindre og ikkje godt synleg parkeringsplass ved kapellet, går dei</p>

			<p>fleste, heldigvis, frå parkeringa ved Hestadgrend bedehus til kapellet. Det er viktig å leie ferdsla til kapellet og kyrkjegarden til gangvegane i landskapsvernområdet, slik at ferdsla ikkje skjer langs Fv 610.</p> <p>Det er eit mål at både fastbuande og tilreisande skal kunne bruke området på ein berekraftig måte, dvs. slik at verneverdiane vert ivaretekne. Bruken av området på nivået ein har i dag er etter forvaltningsstyresmakta sitt syn ikkje i konflikt med verneverdiane. Det gjeld både arrangement i kapellet og ved bruk av rasteplassen i nord. Etablering av rasteplassen til Nasjonal Turistveg har betre forholda, m.a. når det gjeld toalett. Toalettet er ope frå 1. april til 1.oktober. Bruken av området, også lokalt, har auka etter etableringa av rasteplassen til Nasjonal turistveg. At P-plassen ved Hestadgrend bedehus er noko utvida dei siste åra (frå ca. 8 til 15 P-plassar), har også gjort forholda betre, men utan å dekkje behovet når utfarten er svært stor. Parkering i vegkanten på FV610 er ikkje ønskjeleg og heller ikkje akseptabelt av omsyn til både vegetasjonen i landskapsvernområdet og av omsyn til trafikktryggleiken.</p> <p>Det er viktig å følgje med på utviklinga av turistane sin bruk av området og om naudsynt følgje opp med tiltak i samarbeid med Nasjonale turistvegar og Hestadgrend bedehus.</p>
7	Annet	II d, naturmangfaldlova § 48	<p>Skjøtsel</p> <p>Statsforvaltaren vil leggje vekt på og følgje opp tilrådingane frå Miljøfaglig Utredning som vert gjeve i kap. 3.1 Forvaltningsutfordringer i rapport MU2024-5, som er vedlegg til forvaltningsplanen. Det gjeld</p> <ul style="list-style-type: none"> • overvaking av dei framande artane blåhegg (SE) og gravbergknapp (SE) som finst rundt kyrkjegarden

		<ul style="list-style-type: none">• gjengroing av våteng sør for rasteplassen i nord som har ein verdi for våtmarksfugl og insekt. Slått eller beiting kan vere aktuelt <p>Sand- og grusområde vert tilrådd å liggje i fred. Fjerning av kvist og daudt gras er ønskjeleg utfrå ein estetisk synsvinkel som kulturlandskap, men kvist og daudt gras har også ein verdi for insekt og naturmangfald, slik at dette vert ei avveging. Kyrkjegarden er godt skjøtta, og Miljøfaglig Utredning tilrår at plenen ikkje vert gjødsla, og at ein er restriktiv med framande artar på kyrkjegarden. Skogsmiljøet kan vere verdfullt for marklevande sopp, og det er biologisk sett ønskjeleg med mange gamle tre, både ståande og liggjande daude tre, noko som også må vurderast opp mot at Hestad er eit kulturlandskapsområde der landskapsestetikk og tryggleik er viktig og kan vege tyngst (sjå elles kap. 3.1 i rapporten).</p> <p>Bjørkelunden i nord kring rasteplassen er eit fint kulturlandskapselement som gjev området særpreg. Levealderen for bjørk ligg på maks kring 150 år. For at bjørkelunden skal vere intakt i framtida, må den skjøttast. Dersom bjørketre ved rasteplassen byrjar å skranke, vil det vere viktig skjøtsel å sjå til at det veks opp nye bjørketre, og at ein fjernar bjørketre som er i ferd med å døy.</p> <p>Annan vegetasjon skal få vekse naturleg, men kratt(skog) skal ikkje få dominere og ta siktlinjene frå kapellet. Dette vil vere ein del av dei årlege skjøtelsoppgåvene.</p> <p>Dei framande artane blåhegg og gravbergknapp som finst på og ved kyrkjegarden, må overvakast slik at dei ikkje spreier seg.</p> <p>Statsforvaltaren har eit godt samarbeid med Hestadgrend grendelag om skjøtsel i landskapsvernområdet, og vil følgje opp med</p>
--	--	---

			<p>årlege midlar til dette viktige arbeidet. Fortidsminneforeningen steller kyrkjegarden og gjer eit viktig arbeid for å ta vare på verdiane her.</p> <p>Vestland fylkeskommune, avdeling for kultur og folkehelse, meiner at skjøtselen av vegetasjonen innanfor og utanfor den gamle kyrkjegarden bør være ulik. På den nye kyrkjegarden er det naturleg at graset vert halde kort ettersom gravplassen er i bruk. Ved den gamle kyrkjegarden, der det er frede middelaldergrunn, vil det være best å la blomsterenga vekse fram ved ikkje å klippe graset før etter blomstringa, og deretter fjerne det klipte graset etter frøsettinga. For å hindre trakkproblem, kan stien som fører fram og rundt kyrkja bli klipt oftare. Det vert tilrådd å utvikle ein eigen skjøtselsplan som tek vare på vegetasjonsskjøtsla innanfor kyrkjegardsmuren og tørrmuren rundt den gamle kyrkjegarden. Statsforvaltaren i Vestland sluttar seg til dette.</p> <p><u>(Årlege) skjøtselsoppgåver</u></p> <p>Stell av kyrkjegarden inkludert steinmurar. Ansvar Fortidsminneforeningen</p> <p>Vedlikehald av Hestad kapell. Ansvar Fortidsminneforeningen</p> <p>Rydding av strendene for drivved og avfall: Ansvar Statsforvaltaren, Statens naturoppsyn i samarbeid med Hestadgrend grendalag (midlar frå Statsforvaltaren)</p> <p>Stell og rydding av gangveggar: Statsforvaltaren, Statens naturoppsyn i samarbeid med Hestadgrend grendalag</p> <p>Tilsyn, stell og vedlikehald av Nasjonal Turistveg sin rasteplass inkludert toalett: Statens vegvesen i samarbeid med Vestland fylkeskommune sin vegadministrasjon. Sunnfjord kommune har ansvar for vassforsyning og slamhandtering til toalettet.</p>
--	--	--	---

Informasjonsskilt/tavler: Statens vegvesen for Nasjonal turistveg sin informasjon, og Statsforvaltaren i Vestland og Statens naturoppsyn for andre infoskilt og om Hestad landskapsvernområde.

Skilt om forbod mot parkering om natta på P-plass bedehuset. Hestadgrend bedehus og Sunnfjord kommune.

Stell og tiltak langs Fv 610 inkludert vegkantar og vegmurar: Statens vegvesen i samarbeid med Vestland fylkeskommune sin vegadministrasjon.

Avfall og drivved

Store sesongendringar i vasstand fører til at drivved og anna avfall legg seg på strendene. Dette kan hope seg opp og øydeleggje opplevinga av landskapsvernområdet. Når det er store mengder med drivved og avfall, kan det hindre naturleg vegetasjon i området, og også gjere det vanskelegare å ferdast i området. Det er viktig å rydde strandområda minst ein gong i året, og i tillegg etter at det har vore flaum i Gaularvassdraget.

Når kratt langs gangvegane må fjernast, noko som skjer årleg, må dette fjernast. År om anna har krattet blitt brent på den etablerte bålplassen nordaust i området, elles har det vore køyrt bort. Av omsyn til brannfaren bør slikt avfall køyrast bort og ikkje brennast. Dette vert gjort av Hestadgrend grendalag etter avtale med og midlar frå Statsforvaltaren i Vestland.

Toalett

At Nasjonal Turistveg etablerte eit toalett i området i 2020 har løyst eit viktig avfallsproblem. Toalettet vert drifta av Nasjonal turistveg v/ Statens

vegvesen/Vestland fylkeskommune
vegadministrasjonen. Toalettet er stengt frå
1. oktober til 1. april, elles ope.

Erosjon

Strandsona er utsett for erosjon. Det gjeld både ved flaum i Gaularvassdraget, og at det kan oppstå dersom det vert for mykje trakk her. Det er viktig at Hestadgrend grendalag med folk som bur i området følgjer med på dette, saman med Statens naturoppsyn, slik at naudsynt reparasjon kan bli gjort. Ved store skader må Statsforvaltaren i Vestland som forvaltningsstyresmakt vurdere om reparasjon kan gjerast som forvaltningstiltak eller om det krevst dispensasjon i medhald av verneforskrifta.

Arrangement

Arrangement i Hestad landskapsvernområde er tillate så lenge dette ikkje går utover verneverdiane.

Hestad kapell har 3-4 faste gudstenester for året, i tillegg gravferder for grenda og vigslar. Det er vanlegvis eit par konsertar for året i kapellet, og i sommarhalvåret er det populært å halde bryllaup her. Kapellet er ope for omvising ein månads tid om sommaren, og elles etter avtale. Nærare bedehuset er der mange arrangement, m. a. 17.mai, jonsok- og olsokfeiring, aurefiskefest m.m. Handlingsdelen til Kulturmiljøplanen til Sunnfjord kommune legg elles opp til noko meir besøk og arrangement i området.

Statsforvaltaren har ikkje registrert uheldig påverknad frå arrangement i landskapsvernområdet, og meiner desse kan halde fram som før. Området toler også etter vårt syn noko meir besøk dersom dette skjer i tråd med tilrettelegginga.

		<p>Landingsrett for båt og naustrett</p> <p>Grunneigaren av gnr/bnr 150/3 har rett til å ha ein båt (robåt) liggjande på stranda ved Viksdalsvatnet. I 2023 har det vore ein robåt ca. 13 fot lang. Båten ligg på ein rimeleg skjerma stad langs gangvegen på austsida (ved Viksdalsvatnet). Eigaren av gnr/bnr 150/3 har også rett til å setje opp eit båtnaust i landskapsvernområdet.</p> <p>Eit naust kan føre til bygningsmessig konkurranse og konflikt med det gamle kapellet, og føre til meir slitasje på vegetasjonen i området. Det er viktig at plassering av eit båtnaust skjer på ein stad der påverknaden på kapellet er minst mogleg, og at naustet vert så lite som praktisk mogleg, samstundes som form og materialbruk gjer at naustet visast lite att i landskapet.</p> <p>I skjøtelsplanen frå 1979 vert det frårådd at det vert bygd eit naust i landskapsvernområdet, fordi det vil kunne kome i konflikt med Hestad kapell som kulturminne. Her er det likevel antyda at ei plassering lengst i sør kan vere mogleg ved dempa storleik og materialbruk. På synfaring i mars 2023 saman med grunneigar såg vi på plassering der båten ligg i opplag om sommaren, som er litt lenger nord, om lag midt mellom Hestad kapell og rasteplassen til Nasjonal turistveg. Dei to lokalitetane bør vurderast grundig før ein tek ei avgjerd om plassering ved ein eventuell søknad.</p> <p>Informasjon</p> <p>Nasjonal turistveg har laga informasjon om Hestad landskapsvernområde som står ved rasteplassen, og om Hestad kapell som står ved kapellet. Her er designet til Nasjonal Turistveg brukt. Det kan vere behov for meir informasjon om landskapsvernområdet. Det står to informasjonstavler ved rasteplassen, den eine ein gamal plakat om landskapsvernområdet, den andre med</p>
--	--	---

		<p>informasjon om fiskekort m.m.. Informasjonen på tavlene bør gåast gjennom for å gjere ho betre og samlast på ei tavle i tråd med Miljødirektoratet si merkevare for informasjon om verneområde, slik at den gamle tavla kan takast ned. Det må gå fram av den informasjonstavla/plakaten at det er forbod mot opne eld og grilling i området, og at fising krev kjøp av fiskekort. Om naudsynt må det også setjast opp eige skilt om bålforbodet.</p> <p>Skilt og informasjonstavler skal boltast fast og vere i materiale som toler vatn.</p> <p>Hestadgrend bedehus (utanfor landskapsvernområdet)</p> <p>Bedehuset som vart opna i 1974, ligg på oppfylte massar nordvest for og utanfor landskapsvernområdet. Her er det P-plass også for dei som besøker landskapsvernområdet.</p> <p>Planlegging av Hestadgrend bedehus starta i 1967, dvs før landskapsvernområdet var planlagt og vedteke. Fyllinga som bedehuset ligg på, gjer at anlegget verkar noko framandt i høve til landskapsvernområdet. Kanskje det kan vere aktuelt å plante buskgrupper av stadeigne vierartar og selje på i skråninga til fyllinga som bedehuset ligg på? Det er viktig at vegetasjonen ikkje vert samanhengjande, og heller ikkje høgare enn 3-4 meter.</p> <p>Visuell påverknad frå utanfor landskapsvernområdet</p> <p>Hestad landskapsvernområde er lite. Nye inngrep og anlegg i nærleiken av området og på fjellet kan ha stor visuell påverknad på natur- og kulturverdiane her, noko Sunnfjord kommune og Statsforvaltaren er merksame på. I Sunnfjord kommune sin arealplan har områda formålet LNF (Landbruk, natur friluftsliv).</p>
--	--	---

Tilleggsopplysninger

Oppsyn

Statens naturoppsyn står for oppsynet i Hestad landskapsvernområde. Dei har og eit samarbeid med Hestadgrend Grendalag. Statsforvaltaren meiner oppsynet fungerer rimeleg godt med dei ordningane ein har i landskapsvernområdet pr. i dag.

Kunnskapsgrunnlag

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Anker Ryhl og Ingvild Austad	1979	Skjøtselsplan for Hestad landskapsvern område	Tilsynsutvalet for Hestad landskapsverno mråde og Miljøverndepart ementet	
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	1984	Hestad landskapsvern område (brosjyre)	Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	
Jan Anders Timberlid		Hestad kapell	Vestland fylkeskommune - Kulturhistorisk leksikon (Fylkesarkivet.no)	https://leksikon.fylkesarkivet.no/article/10f12eb8-3bf3-4914-90b6-0e7e3f738adb/

Vedlegg

Filvedlegg

Type	Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav	Størrelse
	12.02.2024	NiN Basiskartlegging av Hestad LVO i Sunnfjord 2023	Miljøfaglig Utredning		2433 Kb
	30.09.2024	Fotovedlegg til godkjend forvaltningsplan okt 2024		Statsforvaltaren i Vestland	6292 Kb
	30.09.2024	Verneforskrift Hestad landskapsvernområde og naturmangfaldlov § 48	Lovdata	Statsforvaltaren i Vestland	75 Kb
	30.10.2024	Besøksstrategi for Hestad landskapsvernområde		Statsforvaltaren i Vestland	174 Kb

Kartvedlegg

Type	Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav	Størrelse
	30.09.2024	Hestad landskapsvernområde - vernegrense - vedtak 13 09 2024			769 Kb